

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 14ης Ιουλίου 1988 *

Στην υπόθεση 284/87,

Oskar Schäflein, CH-6900 Massagno (Ελβετία), via al Roccolo 20, εκπροσωπούμενος από το δικηγορικό γραφείο B. Potthast, H.-J. Rüber, A. Potthast, Κολωνία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με αντίκλητο τον E. Arendt, δικηγόρο, 4, avenue Marie-Thérèse,

προσφεύγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον H. Étienne, κύριο νομικό σύμβουλο της Επιτροπής, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γ. Κρεμλή, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο τη μη εφαρμογή επί της αποζημιώσεως που έλαβε ο προσφεύγων του διορθωτικού συντελεστή που έχει καθοριστεί για την Ελβετία,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

συγκείμενο από τους O. Due, πρόεδρο τμήματος, K. Bahlmann και T. F. O'Higgins, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 15ης Ιουνίου 1988,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Σεπτεμβρίου 1987, ο Schäflein, πρώην υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τοποθετημένος στο κοινό κέντρο ερευνών της Ispra (Ιταλία), άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί, ουσιαστικά, να αναγνωριστεί ότι έχει δικαίωμα να εφαρμοστεί στην αποζημίωση που του καταβάλλεται λόγω αποχωρήσεως από την υπηρεσία του διορθωτικού συντελεστή που έχει καθοριστεί για την Ελβετία.
- 2 Μετά την αποχώρησή του, στα τέλη του 1986, από την υπηρεσία της Επιτροπής, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 1679/85 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 1985, για τη θέσπιση ιδιαίτερων και προσωρινών μέτρων σχετικά με την οριστική παύση καθυκόντων ορισμένων υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που ανήκουν στον επισημονικό και τεχνικό κλάδο (ΕΕ L 162, σ. 1), ο προσφεύγων έλαβε ένα εκκαθαριστικό σημείωμα αποδοχών του Ιανουαρίου 1987, βάσει του διορθωτικού συντελεστή που έχει καθοριστεί για την Ελβετία. Όμως, κατά μήνα Ιανουάριο 1987 η Επιτροπή του γνωστοποίησε ότι στο μέλλον δεν θα εφαρμόζει αυτό το διορθωτικό συντελεστή, δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν είχε την κύρια κατοικία του στην Ελβετία.
- 3 Κατόπιν αυτού, η αποζημίωση του προσφεύγοντος υπολογίστηκε από το Φεβρουάριο 1987 βάσει μικρότερου διορθωτικού συντελεστή. Στις 15 Απριλίου 1987 άσκησε ο προσφεύγων διοικητική ένσταση κατά των εκκαθαριστικών σημειωμάτων των αποδοχών των μηνών Φεβρουαρίου και Μαρτίου 1987, η οποία αποσκοπούσε στο να εφαρμοστεί η Επιτροπή στις αποδοχές του το διορθωτικό συντελεστή που έχει καθοριστεί για την Ελβετία και στο να του καταβληθεί η διαφορά. Επί της διοικητικής αυτής ενστάσεως δεν εκδόθηκε απόφαση της Επιτροπής. Στη συνέχεια, η Επιτροπή παρακράτησε από την αποζημίωση του προσφεύγοντος το ποσό των 3 054,87 ελβετικών φράγκων (SFR) με την αιτιολογία ότι το ποσόν αυτό καταβλήθηκε επιπλέον για τον Ιανουάριο 1987.

- 4 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο προσφεύγων άσκησε την παρούσα προσφυγή με την οποία ζητεί, ουσιαστικά, να επιτύχει:
- την ακύρωση των εκκαθαριστικών σημειωμάτων των αποδοχών που κατήρτισε η Επιτροπή για τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο 1987, κατά το μέτρο που εφαρμόστηκε για την αποζημίωση που πρέπει να καταβληθεί στον προσφεύγοντα άλλος διορθωτικός συντελεστής από εκείνον που έχει καθοριστεί για την Ελβετία,
  - την καταδίκη της Επιτροπής να καταβάλλει στον προσφεύγοντα το ποσό που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της πράγματι καταβληθείσας αποζημίωσης και εκείνης την οποία δικαιούται από τον Ιανουάριο 1987 κατ' εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή που έχει καθοριστεί για την Ελβετία.
- 5 Ο προσφεύγων ισχυρίζεται, προς στήριξη της προσφυγής του, ότι το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων βρίσκεται στο Massagno της Ελβετίας. Ενόψει αυτού του πραγματικού περιστατικού, είναι αδιάφορο ότι κατά έννοια της ελβετικής κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με την εγγραφή στα μητρώα του πληθυσμού η κατοικία του στην Ελβετία έχει χαρακτηριστεί ως « δευτερεύουσα » και ότι η αποκαλούμενη « κύρια » κατοικία του βρίσκεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στο σπίτι του αδελφού του, δεδομένου ότι η δήλωση κατοικίας στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας συνδέεται με το γεγονός ότι δεν μπορεί να αποκτήσει το δικαίωμα εγκαταστάσεως της κύριας κατοικίας του στην Ελβετία παρά μόνο μετά τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας του. Εν τω μεταξύ δεν μπορεί να διαμένει νομίμως στη χώρα αυτή παρά μόνο έξι μήνες κατά έτος.
- 6 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της προσφυγής, τονίζοντας ότι, όταν ο συνταξιούχος υπάλληλος διαμένει, όπως στην προκειμένη περίπτωση, σε περισσότερα μέρη, είναι απαραίτητο να αντιστοιχεί η κατοικία του σε συνεχή διαμονή, η οποία να εκτείνεται στο μεγαλύτερο μέρος του έτους. Έτσι, η πρακτική της Επιτροπής είναι να απαιτεί την απόδειξη συνεχούς διαμονής διάρκειας τουλάχιστον 185 ημερών κατά έτος. Εν προκειμένω, ο ίδιος ο προσφεύγων παραδέχεται ότι δεν του επιτρέπεται να διαμένει στην Ελβετία παρά 180 ημέρες κατά έτος. Εξάλλου, η απόδειξη κατοικίας στην Ελβετία πρέπει να προκύπτει με την επίσημη άδεια διαμονής, την οποία μέχρι τώρα δεν προσκόμισε ο προσφεύγων.
- 7 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, καθώς και τα αιτήματα και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά του φακέλου δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για να σχηματίσει κρίση το Δικαστήριο.

- 8 Πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, του προαναφερθέντος κανονισμού 1679/85, η αποζημίωση την οποία δικαιούται ο πρώην υπάλληλος, ο οποίος αποχώρησε της υπηρεσίας κατ' εφαρμογή αυτού του κανονισμού, « αναπροσαρμόζεται σύμφωνα με το διορθωτικό συντελεστή που έχει καθοριστεί για τη χώρα στην οποία ο δικαιούχος αποδεικνύει ότι διαμένει, είτε η χώρα αυτή βρίσκεται στην Κοινότητα είτε όχι ». Έτσι, είναι δεδομένο ότι η διαφωνία των διαδίκων περιορίζεται μόνο στο σημείο αν απέδειξε ο προσφεύγων ή όχι ότι κατοικεί στην Ελβετία.
- 9 Στο σημείο αυτό πρέπει καταρχάς να τονιστεί ότι ως κατοικία, κατά την έννοια της πιο πάνω διατάξεως, πρέπει να νοηθεί ο τόπος όπου ο πρώην υπάλληλος έχει πράγματι εγκαταστήσει το κέντρο των συμφερόντων του. Πράγματι, οι γεωγραφικοί διορθωτικοί συντελεστές που εφαρμόζονται στην προαναφερθείσα αποζημίωση αποβλέπουν στο να εξασφαλιστούν σε όλους τους πρώην υπαλλήλους παροχές που να έχουν την ίδια αγοραστική δύναμη, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας τους.
- 10 Πρέπει να υπογραμμιστεί κατόπιν, ότι η απόδειξη της κατοικίας γίνεται με όλα τα συστατικά πραγματικά στοιχεία της κατοικίας και ότι ο πρώην υπάλληλος μπορεί να προσκομίσει, προς το σκοπό αυτό, όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που κρίνει ότι είναι χρήσιμα. Ούτε το γράμμα ούτε ο σκοπός της προαναφερθείσας διάταξης επιτρέπουν να περιοριστούν τα αποδεικτικά μέσα μόνο στα τυπικά και ποσοτικά στοιχεία που επικαλείται η Επιτροπή και τα οποία συνίστανται στην αξίωση συνεχούς διαμονής 185 ημερών κατά έτος, καθώς και στην προσκόμιση επίσημης άδειας διαμονής.
- 11 Πράγματι, ναι μεν οι δύο αυτοί παράγοντες μπορούν να θεωρηθούν ως ενδείξεις πραγματικής κατοικίας, δεν μπορεί όμως να τους αποδοθεί, σ' αυτά και μόνο, αποφασιστική επίδραση όταν υφίστανται άλλοι αποδεικτικοί παράγοντες, που να αφήνουν να νοηθεί ότι το κέντρο των προσωπικών συμφερόντων του πρώην υπαλλήλου βρίσκεται, στην πραγματικότητα, σε άλλο τόπο.
- 12 Πρέπει να προστεθεί ότι η επίσημη άδεια διαμονής εκπληρώνει την ειδική της λειτουργία μόνο στο πλαίσιο των εθνικών διατάξεων περί εγγραφής στα μητρώα του πληθυσμού και δεν εμποδίζει αυτή καθαυτή να έχει ο δικαιούχος, στην πραγματικότητα, την πραγματική του κατοικία αλλού. Όσον αφορά το κριτήριο της διαμονής 185 ημερών, αρκεί να παρατηρηθεί ότι η εφαρμογή του στην περίπτωση ενός πρώην υπαλλήλου, ο οποίος, σε διάστημα περισσότερο από μισό έτος, βρίσκεται σε ταξίδι ή σε επίσκεψη στο εξωτερικό, θα είχε ως αποτέλεσμα να μην αναγνωρίζεται στο πρόσωπο

αυτό καμιά κατοικία κατά την έννοια της προαναφερθείσας διάταξης, έστω και αν διαθέτει αναμφισβητήτως κέντρο των συμφερόντων του.

- 13 Όσον αφορά, τέλος, το ζήτημα αν, στην προκειμένη περίπτωση, ο προσφεύγων απέδειξε, κατά το χρόνο της υποβολής της διοικητικής του ενστάσεως της 15ης Απριλίου 1987, ότι έχει την κατοικία του στην Ελβετία, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως προκύπτει από το φάκελο της υποθέσεως, η Επιτροπή ήταν τότε εν γνώσει της μετακομίσεως από την Ispra στο Massagno που έκανε ο προσφεύγων το 1981. Εξάλλου, ο προσφεύγων ισχυρίστηκε, χωρίς να αντικρουστεί, τόσο στη διοικητική διαδικασία που προηγήθηκε της δίκης, όσο και ενώπιον του Δικαστηρίου, ιδίως
- ότι ήταν ιδιοκτήτης ενός διαμερίσματος που βρίσκεται στο Massagno της Ελβετίας, το οποίο έπρεπε να συντηρεί καθ' όλο το διάστημα του έτους και για το οποίο έπρεπε να πληρώνει όλους τους σχετικούς φόρους, επιβαρύνσεις και έξοδα,
  - ότι το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων όπου, ιδίως, διέθετε το κύριο μέρος των οικονομικών του πόρων βρισκόταν στο Massagno,
  - ότι κατοικούσε εκεί, με διακοπές, 180 ημερών κατ' έτος και ότι, στα ενδιάμεσα, έκανε μακρές επισκέψεις στον αδελφό του και σε φίλους στο εξωτερικό ή διέμενε για λόγους τουριστικούς (ταξίδια αναπαύσεως και σπουδών) σε άλλες χώρες.
- 14 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο προσφεύγων απέδειξε επαρκώς ότι έχει την κατοικία του στην Ελβετία, έτσι ώστε η προσφυγή του να πρέπει να θεωρηθεί βάσιμη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 15 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η καθής ηττήθη, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει τα εκκαθαριστικά σημειώματα αποδοχών που κατήρτισε η Επιτροπή για τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο 1987, καθόσον εφαρμόστηκε διορθωτικός συντελεστής διαφορετικός από εκείνον που έχει καθοριστεί για την Ελβετία, επί της αποζημιώσεως που έπρεπε να καταβληθεί στον προσφεύγοντα.
- 2) Υποχρεώνει την Επιτροπή να καταβάλλει στον προσφεύγοντα το ποσό που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της αποζημιώσεως που έχει πράγματι καταβληθεί και εκείνης την οποία δικαιούται από τον Ιανουάριο 1987, κατ' εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή που έχει καθοριστεί για την Ελβετία.
- 3) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Due

Bahlmann

O'Higgins

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουλίου 1988.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

O. Due